

БИЗНЕС КОМПАС - Япония (юли 2014 г.)

ТЕРИТОРИЯ	377 750 кв.км
НАСЕЛЕНИЕ	127,09 млн.души (юли 2014 г.)
НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК	23 декември – рожден ден на императора
РЕЛИГИЯ	Шинтоизъм и Будизъм
ОФИЦИАЛЕН ЕЗИК	японски
СТОЛИЦА	ТОКИО – 13.35 млн. души
Валута	японска йена (140 йени – 1 евро, 101 йени – 1 щ.д.)(юли 2014 г.)

ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ

Япония е разположена в Тихия океан на изток от североизточна Азия. Територията ѝ се състои от верига острови - четирите главни острова са Хоншу, Хоккайдо, Кюшу и Шикоку, които са заобиколени от поредица от над 6800 по-малки острова. На изток от Япония е северната част на Тихия океан, а Източнокитайско море и Японско море я разделят от азиатския континент.

Япония се намира на почти една и съща северна ширина със Средиземно море. Най-северният остров Хокайдо е на една и съща северна ширина с Румъния. Бреговата ивица на страната е дълга 29,751 километра и е много разнообразна. На някои места, като префектура Чиба, има до 60 километра дълги прави пясъчни плажове, докато бреговата линия в префектура Нагасаки е назъбена от полуострови, малки заливи и острови. Има също така силно нагънати части на бреговата ивица с многобройни тесни заливи и стръмни скали, образували се в резултат на потъване на част от бреговете вследствие на тектонична активност.

Намирайки се върху тихоокеанския вулканичен пояс, Япония има седем вулканични области, разположени от най-северната точка на страната до най-южната. Осем от всички вулкани на територията на Япония се считат активни, включително планината Михара на остров Изуошима, планината Асама на границата между префектурите Нагано и Гунма и планината Асо в префектура Кумамото.

Въпреки, че територията на Япония е едва 1/4000 част от сушата на планетата, на нея са разположени 1/10 от приблизително 840-те вулкани в света.

Япония е една от най-заплашените от земетресения страни в света. Всяка година се регистрират около 1500 земетресения. Последното голямо земетресение и последвалото цунами през март 2011г. причиниха смъртта на около 20 000 души, разрушиха над 151 000 сгради, унищожена бе инфраструктурата на 3 префектури.

КРАТКА ИСТОРИЯ

През епохата "Ямато" (250-710 г.) с обединението на по-влиятелни местни владетели се създава първата централизирана държава, след което следват периоди на утвърждаване на ролята на императорския двор, а по-късно - на влиятелните местни феодали. „Реставрацията Мейджи" (1866-69 г.) слага край на режима на шогуната, на феодалната система и на изолацията на страната и поставя началото на модернизацията на Япония. Започва масова индустриализация, навлизане на западните идеи, наука и технологии под мотото „национален просперитет и военна мощ". До края на периода „Мейджи" (1868 г. - 1912 г.) Япония се утвърждава като световна икономическа и военна сила. След първата световна война японската икономика продължава да се развива с бързи темпове, засилва се и милитаризацията на страната и експанзията в Азия. На 27.09.1940 г. Япония подписва „Тристранния пакт" с Германия и Италия и влиза във Втората световна война на 7 декември 1941 г. с нападението си над САЩ. Ходът на войната и атомните бомбардировки над Хиросима и Нагасаки през август 1945 г. водят до безусловна капитулация на 2.9.1945 г. Мирен договор със САЩ е подписан през 1951 г., като до 1952 г. Япония е под военна окупация (остров Окинава остава под окупация до 1972 г.). Периодът на окупацията бележи началото на възстановяването на Япония от военната разруха, решаващ фактор за което са американските военни поръчки по време на Корейската война (1950 - 1953 г.), икономическата помощ на САЩ и редица политически, икономически и социални реформи, като приемането на конституцията от 1947 г., недопускаща поддържането на редовна армия, ликвидирането на едрото феодално земевладение чрез аграрна реформа, въвеждането на ново трудово законодателство, протекционизъм и др.

ФОРМА НА УПРАВЛЕНИЕ:

ИМПЕРАТОР	АКИХИТО AKIHITO	/от 7.01.1989 г./
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ	ШИНДЗО АБЕ SHINZO ABE	/от 26.12. 2012 г. /
МИНИСТЪР НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ	ФУМИО КИШИДА FUMIO KISHIDA	/от 26.12.2012 г./
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ГОРНАТА КАМАРА НА ПАРЛАМЕНТА	МАСААКИ ЯМАДЗАКИ MASAAKI YAMAZAKI	/от 02.08.2013 г./
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДОЛНАТА КАМАРА НА ПАРЛАМЕНТА	БУНМЕЙ ИБУКИ BUNMEI IBUKI	/от 26.12.2012 г./

С конституцията от 1947 г. Япония се изгражда като демократична държава-конституционна монархия, а императорът, символ на единството на нацията и държавен глава, има предимно церемониални функции.

Конституцията на Япония (член 9) не допуска упражняването на сила за решаване на международни конфликти (участие във военни действия извън границите ѝ, вкл. за колективна отбрана и като част от многонационални военни операции) и поддържането на въоръжени сили. Страната поддържа т. нар. японски сили за самоотбрана. През 2014 г. правителството взе решение за ново тълкуване на чл.9, целящо и евентуална бъдеща промяна.

Законодателната власт се осъществява от двукамерен парламент, състоящ се от Камара на представителите (Долна) с 480 депутата и Камара на съветниците (Горна) с 242 депутата, с мандат съответно 4 и 6 години (на всеки три години се обновява половината от състава на Горната камара).

Изпълнителната власт се осъществява от правителство, формирано от министър-председател, който по правило е лидерът на най-добре представената в Долната камара партия. По конституция министър-председателят и по-голямата част от министрите се излъчват измежду депутатите.

Начело на съдебната система е Върховен съд, чийто председател се посочва от правителството и упълномощава от Императора. Всички останали съдии се назначават от правителството.

От 1955 до 1993 г. Япония се управлява от дясно-консервативната Либерално-демократическа партия (ЛДП). След вот на недоверие срещу правителството ЛДП минава за първи път в опозиция и е сформирано коалиционно правителство с подкрепата на Японската социалистическа партия (1994-1996 г.). Следват две правителства на ЛДП и от 1998 г. правителството е отново коалиционно - ЛДП с консервативната Либерална партия.

От 2001 г. до 2009 г. се сменят няколко правителства, в които ЛДП управлява в коалиция с Либералната партия и партията Нова Комейто. На състоялите се през 2009 г. 45-ти избори за Долна камара на Японския парламент, опозиционната Демократическа Партия на Япония (ДПЯ) спечели убедителна победа (далеч над необходимите ѝ за мнозинство 241 гласа) в Долната камара и пое властта на страната. Бе формирано коалиционно правителство заедно със Социал-Демократическата партия (СДП) и Нова Народна Партия. Управляващата до тогава ЛДП претърпя съкрушителна „историческа“ загуба за пръв път от създаването си през 1955 г. насам. Последва поредица от поражения на ДПЯ на изборите за подновяване на половината от състава на Горна камара на парламента (юли 2010 г.), на изборите за Долна камара на парламента (декември 2012 г.) и за обновяване на състава на Горната камара (юли 2013 г.). ЛДП се върна на власт, спечелвайки 294 места в Долната камара, а ДПЯ остана в опозиция с 55 места. Другите партии, представени в Долната камара са: Японската Партия на Възстановяването - 41, Нова Комейто - 31, Партия на следващото поколение (Утре) – 19, Вашата Партия - 9, Японска Комунистическа Партия - 8 места, Партия на живота – 7, независими депутати - 6, Социално-Демократическата Партия - 2 места и Нова Народна Партия - 1 място.

В Горната камара на парламента след последните избори ЛДП има 114 места, ДПЯ - 83 места, Нова Комейто - 20, Партия на Възстановяването на Япония – 14, Вашата партия – 13, Японската Комунистическа Партия - 11, Социал-Демократическата Партия - 3, други малки партии имат 5 места, а 4 депутати са независими.

ИКОНОМИКА

Населението на Япония е около 1.9% от населението на света, но страната произвежда 9.61% от световния БВП.

Почти 67% от площта на Япония е заета от гори и планински масиви, а едва 12.2% (4,53 млн. хектара) от територията ѝ представлява обработваема земя. 8% от тях понастоящем са пустеещи земи.

Страната е бедна на минерални ресурси. Топлите океански течения от юг и студеното океанско течение от север, които се срещат в района около японските острови създават условия за развитие на богати рибни ресурси в близост до Япония.

Дългосрочното и амбициозно планиране, основано на тясно сътрудничество между правителството и частния бизнес, високата трудова етика, овладяването на високите технологии и ниските военни разходи (1% от БВП), способстваха Япония да стане много бързо втората технологично най-напреднала страна в света след САЩ и третата по големина икономика в света.

Една от най-характерните черти на японската икономика е съществуването на крупни индустриални конгломерати, наричани „кейрецу“. В кейрецу група фирми, обединени около мощна банка, са свързани с хоризонтални координационни и партньорски отношения. По известни кейрецу са Мицубиши, Сумитомо, Мицуи. Друга важна черта доскоро бе гарантирането на доживотна заетост на значителна част от служителите на фирмите. В последно време обаче, японските фирми все по-често прибегват до освобождаване на работници и се увеличава тенденцията служителите проактивно да търсят промяна на работното си място.

Японската икономика достига равнището си от преди Втората световна война през 1955 г. През 60-те години поддържа годишен ръст над 10%, през 70-те години - 5%, а през 80-те - около 4%. Икономиката е експортно ориентирана, изнасят се предимно високотехнологични продукти, носещи значителни печалби. Индустрията на Япония зависи силно от вносни суровини и горива.

През 90-те години, средният годишен икономически растеж пада под 1.7%, основно поради грешна правителствена политика в края на 80-те години, създаваща възможност за поява на раздут спекулативен финансов ресурс на пазарите на ценни книжа и недвижими имоти.

Последвалите усилия на японското правителство за възстановяване на икономическия растеж не дават очаквания резултат, тъй като са допълнително затруднени и от слабостта на икономиките на САЩ и страните от Европа и Азия през периода 2000- 2003 г.

Разразилата се в края на 2008 г. криза с ипотечните кредити в САЩ и последвалата световна икономическа криза засягат силно японската икономика, което довежда до спад в реалния БВП на страната през финансовите 2008 г. (-3.5%) и 2009г. (-5.3%). През 2010 г, в резултат на мерките на правителството и на стабилизирането на световната икономика (главно на страните от Азия), икономиката на Япония отбелязва стабилен ръст. Главен фактор е увеличеният износ за Китай, който се превръща в основен икономически партньор на страната, измествайки САЩ. Анализът на причините за световната икономическа криза и нейното силно негативно отражение върху японската икономика води до преосмисляне на външнополитическите и икономически приоритети на страната. Япония отчита огромния потенциал за развитие на страните от Източна Азия, възможностите за инвестиции и създаване на потребителско търсене, а оттам и за нови пазари за японската индустрия.

Признава се голямата и нарастваща роля на Китай като „локомотив" и стабилизиращ фактор на световната икономика.

Земетресението от 11.03.2011г. и последвалото цунами повредило и спряло електрозахранването на АЕЦ „Фукушима-1“, в резултат на което ядреното гориво в останените без охлаждане реактори се стопи и пробие защитните корпуси. В първите дни на аварията в атмосферата са били изхвърлени 700 000 терабекерела радиоактивни вещества, които замърсиха голяма част от територията на страната. Много голямо количество радиоактивна вода бе излята в океана. Преките загуби от земетресението се изчисляват на 250 - 300 милиарда долара. Загубите от аварията само на АЕЦ „Фукушима-1“ са около 133 милиарда долара, а затварянето на повредените реактори и неутрализирането на радиоактивното замърсяване ще отнемат над 30 години. Бедствието остави трайна следа в историята на Япония и радикално промени енергийната стратегия на страната.

ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА 2013 Г.

Брутен вътрешен продукт - 5.29 (реален 4.90) трилиона щ.д. – 3-то място в света по общ обем

Брутен вътрешен продукт на глава от населението - 38,491 щ.д.

Икономически растеж - 1.6%

Инфлация – 0.4 % (с тенденция за бавно покачване)

Безработица - 4%

Резерви от злато и чужда валута - 1.23 трилиона щ.д.

Официален лихвен процент в края на годината – 0.25 %

Средногодишен валутен курс – 97.60 йени за щ.д.

Износ – 719,2 млрд. щ.д.

Внос – 838,9 млрд. щ.д.

Държавен дълг – 10.24 трилиона щ.д.

Източник: JETRO, BOJ, MOF

Приносът за формирането на БВП е както следва:

- **Селско стопанство - 1.2% (2012 г.)**

Характерно за японското селско стопанство е, че то е силно защитено и субсидирано. Налице са много пустеещи земи. Обработват се малки парцели земя (средно по 2 акра земя), а средната възраст на занимаващите се със земеделие е 67 години.

За стратегическите за страната продукти - ориз, телешко месо, държавата налага големи мита. Например митото върху вносният ориз за количества, внесени над определените квоти е 770%.

Въпреки механизацията и високите технологии, селското стопанство на Япония задоволява едва 40% от нуждите на страната от хранителни продукти. Останалата част от нужните храни се внася. В контекста на политиката на правителството за съживяване на японската икономика се предвиждат редица реформи за окрупняване на земеделски земи, за насърчаване на бизнес-ориентацията на земеделците с оглед произвеждане на конкурентноспособна продукция и увеличаване на износа.

Япония притежава една от най-големите риболовни флотилии в света, с който осъществява близо 15% от световния улов на риба.

-Индустриално производство – 23.9 % (2012 г.)

-Услуги - 74.9% (2012 г.)

Работната сила на Япония възлиза на 63.98 милиона души, от които заети в селското стопанство и риболов са 3.4%, в индустрията – близо 24%, а в сферата на услугите - около 72 %.

Двата съществени дълготрайни проблема на Япония са огромния правителствен дълг (над 235% от БВП), който продължава да нараства, и застаряващото население на страната.

Като един от основните рискови фактори за икономическата стабилност в страната се определя поскъпването на японската валута. Силната йена намалява конкурентноспособността на японските стоки и предизвиква отдръпването на инвеститорите от японската фондова борса.

През последните месеци на финансовата 2013 г. стойностите на йената по отношение на долара и еврото стигнаха до нива съответно 105 йени за долар и 136 йени за евро, което способства за ръст на японския износ.

Япония заема водещо място в света по производство на автомобили, битова електроника, роботи, оптични влакна, оптоелектроника, оптични медийни продукти, металообработващи машини, кораби и др.

Износът за 2013 г. се състои предимно от автомобили, полупроводници, химикали, електроника, като най-голям процент износ има за САЩ, Китай, Република Корея, Тайван и Хонг Конг. Вносът за 2013 г. е предимно от горива, суровини и химикали. Водещи партньори са Китай, САЩ, Австралия, Саудитска Арабия и ОАЕ.

С оглед съживяване на японската икономика, правителство обяви икономическа политика „Абеномика“, която комбинира т.нар. „три стрели“ - агресивна монетарна политика, финансови стимули и структурни реформи. С цел гарантиране на социалните плащания и финансовата стабилност, правителството увеличи потребителския данък от 5 на 8 % от април 2014 г. и планира постепенното му увеличение от 8 на 10 % през октомври 2015 г., като същевременно реализира икономически стимули в размер на около 6 трлн. йени (около 45 млрд. евро), с цел смекчаване на въздействието на мярката. Проблем остават увеличаващите се разходи в социалната сфера, дължащи се на застаряване на населението.

Транспорт

Ж.П.релсов път: 27182 км (20,007 км електрифицирани)

Няма сухопътна връзка със съседна страна.

Пътища: общо: 1,271,572 км (2011 г.)

асфалтирани: 971234км (от които 9207 км платени магистралаи - магистралните такси зависят от разстоянието)

Водни пътища: приблизително 1,770 км.

Тръбопроводи: газопроводи 4135 км; нефтопроводи 171км (2010г.)

Пристанища :Акита, Амагасаки,Чиба, Хачинохе, Хакодате, Хигаши Харима, Химеджи, Хирошима, Кавасаки, Кинуура, Кобе, Куширо, Мизушима, Моджи, Нагоя, Осака, Сакаи, Сакаиде, Шимизу, Токио, Томакомаи.

Търговски флот: 684 кораба (над 1,0000ЯТ)

Брой летища:

Регистрирани под чужд флаг - 3122 кораба

С асфалтови писти - 143

С неасфалтирани писти - 32

ВЪНШНОИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА

Основна насока във външноикономическата политика на Япония е поддържането и разширяването на системата за свободна търговия на базата на многостранните договорености в рамките на СТО. В последните години Япония насочи вниманието си към сключването на двустранни договори за свободна търговия и за икономическо сътрудничество (ФТА/ЕРА). За да защити интересите на своите фирми на външните пазари Япония има изработена стратегия за сключване на двустранни ФТА/ЕРА, като преценява внимателно от гледна точка на своята икономическа полза, с кои страни да започне преговори. Много важен момент във външноикономическата стратегия на страната е как да защити своите неконкурентни производства, като например селското стопанство и също както и осигуряването на стабилни енергийни източници, предвид факта, че Япония е силно зависима от доставки на петрол и природен газ от чужбина.

Япония има сключени споразумения за свободна търговия със Сингапур, Мексико, Малайзия, Чили Тайланд, Индонезия, Бруней, ASEAN, Филипините, Виетнам, Швейцария, Индия, Перу, Австралия (към юли 2014 г.).

Япония наред с Китай и Южна Корея подписа договор за свободна търговия с ASEAN. След световната икономическа криза, страната активизира усилията си за по-тясна икономическа интеграция със съседите си в Югоизточна Азия. Основен приоритет се отдава на формата ASEAN + 6 (Япония, Китай, Южна Корея, Австралия, Нова Зеландия, Индия). Далечна цел е икономическа и политическа интеграция, която ще запази водещата роля на Япония в света и ще осигури на японската икономика стабилно развитие. В рамките на форума Азиатско Тихоокеанско Икономическо Сътрудничество (АПЕС), председателстван през 2010 г. от Япония, страната работи за създаване на Свободна Търговска Азиатско-Тихоокеанска Зона (ФТААП). През 2013 г. японското правителство участва за първи път в преговорния процес за присъединяване на Япония към договора за Транс-тихоокеанското споразумение за либерализиране на търговията (TPP). Япония настоява пред Вашингтон за ускоряване на преговорите, но същевременно отстоява позицията си за запазване на митата върху 5 селскостопански култури, в т.ч. ориз и пшеница и други спорни въпроси относно мита на селскостопански и промишлени стоки.

В края на 2012 г, Съветът на Европейския съюз даде мандат на Европейската комисия за начало на преговори с Япония за сключване на договор за свободна търговия. Преговорите започнаха през 2013 г., като до момента са проведени 5 кръга. Японската страна се надява преговорите да приключат през 2015 г.

Стокообменът между Япония и ЕС за 2013 г. е 110.5 млрд. евро, от които износ на ЕС в размер на 54 млрд. евро и внос от Япония в размер на 56.5 млрд. евро. Европейските инвестиции в Япония през 2012 г. достигнаха 98.8 млрд. евро (около 10% от чуждестранните инвестиции в Япония), а японските в ЕС - 161.5 млрд. евро. Япония е седмият по големина търговски

партньор на ЕС за 2012 г. с 3.4% дял от общия стокообмен, 3.3% от общия износ на ЕС за 2012 г. и 3.6% от вноса в ЕС за 2012 г.

ЧЛЕНСТВО В МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ:

ABEDA, AfDB, APEC, ARF(dialogue partner), AsDB, ASEAN(dialogue partner), Australia Group, BIS, BSEC (sectoral partner), CE(observer), CERN(observer), CP,EBRD, ESCAP, FAO, G-5, G-7, G-8, G-10, IADB, IAEA, IBRDICAO, ICC,ICFTU, ICRM,IDA, IEA,IFAD, IFC, IFRCs, IHO,ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM,ISO, ITU, NAM(guest), NEA, NSG, OAS(observer), OECD, OPCW, OSCE(partner), PCA, UN, UNCTAD, UNDOF, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNITAR, UNMISSET, UNMOVIC, UNRWA, UNU, UPU, WCL, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WToO, WtrO, ZC.

ТЪРГОВСКО-ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ЯПОНИЯ

До присъединяването на България към Европейския съюз на 1 януари 2007 г., търговско-икономическите връзки с Япония се основаваха на двустранния Договор за търговия и мореплаване от 1970 г. и на „Спогодба за избягване на двойното данъчно облагане и предотвратяването от облагане с данъци върху дохода" , която е в сила от 08.08 1991г. (обн. ДВ бр. 42/93г.).

След пълноправното членство на България в ЕС, отношенията с Япония в областта на търговията и мореплаването вече се ръководят от съществуващите спогодби в тази област между ЕС и Япония. Двустранната Спогодба на България за избягване на двойното данъчно облагане продължава да е в сила.

СТОКООБМЕН С БЪЛГАРИЯ

След политическите промени в България през 1989 г., стокообменът между България и Япония спадна значително. За 1989 г. обемът на двустранната търговия надхвърля 200 млн.щ.д., като от нея 80% се падат на внос от Япония. От 1990 г. вносът от Япония рязко спада. През 1995 г. външнотърговският обмен между България и Япония намаля почти четири пъти в сравнение с 1989 г.

За периода 1995 - 2003 г. стокообменът бележи увеличение над 3 пъти, което се дължи предимно на увеличаване внос от Япония, докато износът значително намалява. Търговското салдо остава силно дебалансирано. След 2003 г. износът започва да расте успоредно с увеличаването на общия стокообмен с Япония.

Според данни на Българската митническа статистика за 2013 г. двустранният стокообмен е 125.9 млн. щ. д., в т. ч. 37.7 млн. щ. д. износ и 88.2 млн. щ. д. внос. Външнотърговското салдо е отрицателно за българската страна и е на стойност 50.5 млн. щ. д. Спрямо 2012 г. двустранният стокообмен се е увеличил с 11.8 %. Вносът се е увеличил с над 8 %, а износът - с близо 21.6 %.

За 2013 г. Япония е на 66-то място сред основните пазари за българския износ и на 33-то място сред водещите вносители за България.

В структурата на българския износ за Япония преобладават изделия със сравнително ниска степен на преработка. В по-малки количества са стоките с висока добавена стойност. В последно време се наблюдава износ, макар и неголям по стойност, на стоки като: вина; електрически табла; антибиотици; облекла и др. Вносът от Япония обхваща предимно стокови

групи като автомобилни превозни средства, кабели, пигменти, машинни части, машини, стоманени профили и др.

Макроикономическите промени в Япония, България, ЕС и тенденциите в световната икономика са една от важните причини за измененията в търговския обмен между двете страни през последните години.

Високите стандарти на японския пазар и отдалеченото му географско положение налагат българските фирми да разработват продукти с висока степен на преработка, отговарящи на изискванията на японските потребители. Поради ниската степен на самозадоволяване на Япония със селскостопанска продукция и храни съществуват възможности за увеличаване на българския износ за Япония на този вид стоки. Една подходяща пазарна ниша за българските производители са екологично чистите и здравословни продукти.

ВОДЕЩИ СТОКОВИ ГРУПИ В СТОКООБМЕНА С ЯПОНИЯ (2013 г.)

ИЗНОС ОТ БЪЛГАРИЯ	% от общия износ	ВНОС ОТ ЯПОНИЯ	% от общия внос
Интегрални схеми и електронни микрокомплекти	23.3	Пътнически автомобили и автомобилни превозни средства, предназначени за транспорт на хора	23.0
Етерични масла	18.7	Жици, кабели и други изолирани електрически проводници	10.4
Мекотели, дори без черупки, живи, пресни, охладени, замразени, сушени, осолени или в саламура	10.2	Въздушни помпи или вакуум помпи, въздушни компресори и др.	7.2
Табла, пана, конзоли и др., оборудвани с два или повече уреда за електрическо разпределение/управление	4.6	Готови пигменти, препарати за матиране и оцветяване	6.2
Машини и апарати за подготовка или преработка на тютюн	4.4	Тъкани от преди от синтетични нишки	5.4
Ракообразни, мекотели и други водни безгръбначни, приготвени или консервирани	3.7	Части за машините от NN 8469 до 8472 (пишещи, изчислителни машини, машини за обработка на информация и др.)	5.1
Вина от прясно грозде	2.5	Трактори	4.4
Остатъци и отпадъци от	2.0	Акрилови полимери в	4.1

батерии		първични форми	
Килими и други подови настилки	1.7	Ензими; ензимни препарати	3.8

За периода януари-април 2014 г. водещите стоки в износа за Япония принадлежат към групите: Интегрални схеми и електронни микрокомплекти – 31.05 % от общия износ за Япония, Етерични масла – 13.21 %, Зеленчуци (сушени, смлени, пулверизирани) – 3.84 %, Части за уреди – 3.82 %, Вино – 3.68 % и други. **Водещите стоки в българския внос за Япония** принадлежат към следните групи: Парни турбини – 20.34 %, Пътнически автомобили и автомобилни превозни средства, предназначени за транспорт на хора – 19 %, Жици, кабели и изолирани електрически проводници – 7.48 %, Части и принадлежности за превозните средства – 6.29 %, Тъкани от преди от синтетични нишки – 6.09 % и други.

В двустранния търговски обмен не се отразяват лицензните такси, които японската компания „Мейджи Холдингс“ изплаща всяка година на държавната фирма „Ел Би Булгарикум“, изчислени като процент от годишните продажби в Япония на кисело мляко под марката „българско“.

ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ В ИКОНОМИЧЕСКАТА ОБЛАСТ

До 2011 г. Япония поддържаше положителен търговски баланс с почти всички индустриално развити държави. До 2010 г. износьт на Япония за страните от ЕС бе с 30% по-голям от вноса. След кризата с Европейския суверенен дълг, износьт за страните от ЕС рязко намалю и през 2012 г. Япония регистрира търговски дефицит. През 2012 г. за пръв път от 1979 г. Япония регистрира търговски дефицит и с Китай, причина за който са не само икономическите фактори - скъпата йена и забавянето на китайската икономика, но и влошаването на политическите отношения между двете страни.

С присъединяването на страната ни към ЕС, все повече японски фирми започнаха да насочват своето внимание към България като място за инвестиране в производствени и инфраструктурни проекти и за аутсорсинг на научноизследователска и развойна дейност. Една от причините за този интерес е удобното географско положение на страната и съществуващите транспортни връзки с Русия и страните от Черноморския икономически район.

Перспективна област може да бъде кооперирането с японски фирми в областта на технологиите за опазване на околната среда.

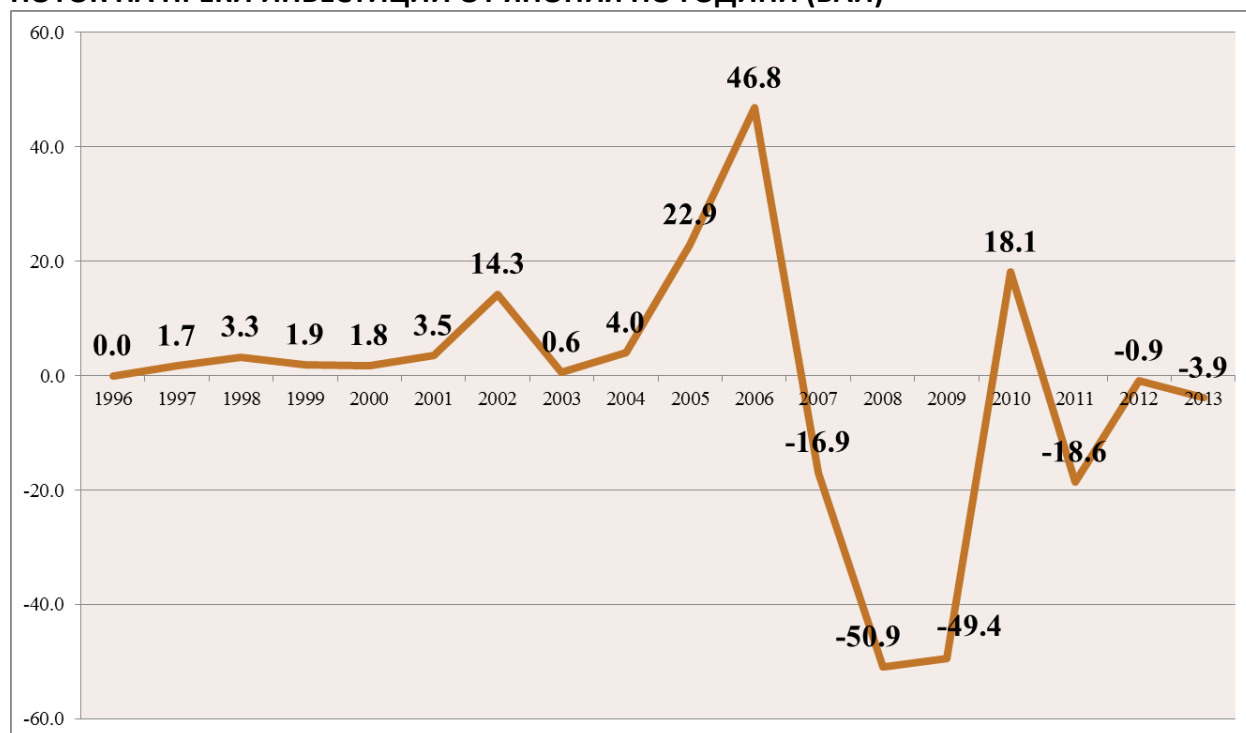
След приключване на преговорите и подписване на споразумение за свободна търговия между ЕС и Япония и премахването на вносните мита върху продукти като например вина, българските винопроизводители биха имали повече възможности за износ за Япония. Българските компании следва да се възползват по-активно от различни програми на ЕС за Япония, по които може да се участва в обучения, в търговски мисии, изложения или други прояви за намиране на партньори в Япония. Възможности за българския бизнес биха се открили и след очакваното в скоро време разрешение от японска страна за внос на българско птиче месо и производни продукти в Япония.

На фона на кризата в Украйна, японски компании, имащи търговски отношения с украински партньори, напоследък обръщат внимание на българския пазар за продукти от различни сфери като евентуален заместител на украинския.

ЯПОНСКИ ИНВЕСТИЦИИ В БЪЛГАРИЯ

По данни на БНБ, за 2013 г. годишният поток на преки инвестиции от Япония намалява с 3.9 млн. евро, в сравнение с предходната година. По-значими японски инвестиции са реализирани в областта на здравеопазването, производството на електрооборудване за автомобили, възобновяемите енергийни източници. Японската банка за международно сътрудничество финансира у нас редица проекти, основно в областта на енергетиката и инфраструктурата.

ПОТОК НА ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ ОТ ЯПОНИЯ ПО ГОДИНИ (БАИ)

По-важни японски инвестиции и проекти в България:

Инвестиции първи клас:

- Tokushukai Medical Corporation откри мултифункционална болница в София (Tokuda Hospital Sofia) - най- голямата инвестиция в българското здравеопазване за последните 20 години. Инвестирани са над 75 милиона евро, а болницата осигурява 1000 нови работни места. Българското правителство осигури 1,054 милиона лева за изграждане на пътна инфраструктура. Болницата е най-високотехнологичната на територията на България и на Балканския полуостров.

- Mitsubishi Heavy Industries, Ltd. (МНІ) чрез учреденото от нея смесено дружество „Калиакра Уинд Пауър“ АД Ltd (75%) в сътрудничество с българската „ИНОС 1“ (25%), стартира изграждането на „Ветроенергиен Парк Калиакра“ на стойност 92, 2млн. лв. Финансирането на проекта се осъществи със собствени средства на МНІ и кредити от Японската банка за международно развитие (JBIC) и Mizuho Corporate Bank.

Други инвестиции:

- Заводи на „Язаки Корпорейшън“ в Ямбол и Сливен за производство на електрооборудване за автомобили.

- Дъщерната фирма на „Сумитомо Илектрик” – „Борднетце България” ЕООД произвежда електронни и електрически части за автомобили.
- Pentax Life Care изгради в България свой сервизен център за медицинско оборудване

Към 1990 г. Япония бе вторият най-голям кредитор на България, като обемът на българския дълг се равняваше на 1 милиард и 618 милиона щ. долара. В съответствие с решенията на Парижкия клуб, бяха подписани споразумения за разсрочване на държавно гарантираната част от българския дълг към Япония, които България изпълнява в срок.

След 1990 г. правителството на Япония продължи да отпуска финансова помощ на България за нейното икономическо и социално развитие под формата на нисколихвени заеми в японски йени с дълъг гратисен период, безвъзмездна помощ, техническо сътрудничество и други форми на подпомагане. През 1993г. бе подписано споразумение за 100 млн. щ.д. заем (SAL) за реструктуриране на българската икономика. През 1998 г. и 2000 г. с Япония са подписани споразумения за заем от 100 млн. щ.д. за подпомагане на платежния баланс FESAL-1 и FESAL-2 в кофинансиране със Световната банка. Също така Япония стана един от основните източници за допълнително външно финансиране на платежния баланс на страната към подписаното през 1998 г. тригодишно споразумение с МВФ.

От 1990 г. Токио е най-големият индивидуален донор на безвъзмездна помощ за България и най-големия ни нетен кредитор.

Общата сума на отпуснатите от Япония нисколихвени заеми с дълъг гратисен период (облекчени йенови заеми) възлиза на 495.5 млн.щ.д. и 226.144 млн.евро (към ноември 2008 г.). С тези държавно гарантирани заеми се финансират важни инфраструктурни проекти, като проектите за разширяване на пристанище Бургас (120 млн.щ.д.) и за удължаване на софийското метро (104 млн.щ.д.)

ПРАВНО-НОРМАТИВНА БАЗА И ПОЛЕЗНИ БИЗНЕС КОНТАКТИ

Като държава член на ЕС, България е страна по следните договори, сключени между Европейския Съюз и Япония, които имат отношение към икономика и иновации:

- Споразумение за Взаимно Признаване между Европейската общност и Япония (EU-Japan Mutual Recognition Agreement).
- Споразумение между Европейската общност и правителството на Япония за сътрудничество по отношение на дейности, нарушаващи конкуренцията (Agreement between the European Community and the Government of Japan concerning cooperation on anti-competitive activities
- Споразумение за наука и технологии между ЕС и Япония (EU-Japan Science and Technology Agreement)
- Споразумение между Европейската общност и правителството на Япония за сътрудничество и взаимна административна помощ по митнически въпроси (Agreement between the European Community and the Government of Japan on cooperation and mutual administrative assistance in customs matters)

ЕС предлага и следните програми:

EU Gateway Programme – за организиране на проучвателни мисии в подкрепа на малки и средни предприятия от ЕС за навлизане на японския пазар <http://www.eu-gateway.eu/home>

Executive Training Programme (ETP)– за подпомагане на бизнес мениджъри от ЕС да добият знания за японската бизнес култура и и език <http://www.euetp.eu/>

Друга полезна информация би могла да бъде намерена и на страницата на EU-Japan Industrial Center for Cooperation. <http://www.eu-japan.eu/>

Пълните текстове на японското законодателство, включително основните закони, регламентиращи външноикономическата и стопанска дейност, могат да бъдат закупени на японски език. Съществуват неофициални преводи на английски език на някои от законите, които също могат да бъдат закупени. Министерство на правосъдието на Япония е създадо страница за превод на английски език на основни японски закони. <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/?re=02>. Японската организация за външна търговия (JETRO) и Бюрото на омбудсмана по търговия и инвестиции към кабинета на министър-председателя на Япония са създали база данни на английски език за законодателството, нормативните актове и процедурите за внос в страната с цел да облекчат стопанската дейност на чуждите фирми в Япония.

<http://www.jetro.go.jp/en/reports/regulations/>

ВЪНШНОТЪРГОВСКИ РЕЖИМ

В Япония външнотърговска дейност може да упражнява всяка фирма, но поради множество нетарифни бариери и високите изисквания към качеството на стоките, японският пазар е труден за проникване.

Лиценз е необходим само при вноса на някои специфични стоки, като например алкохол. Основните закони, които регулират външнотърговския режим са:

-Закон за валутния обмен и външната търговия (Foreign Exchange and Foreign Trade Law)

Основният принцип на закона е осигуряване на възможност за свободен обмен и търговия с другите страни, включително на валута, стоки и услуги. Чрез минималния контрол и намеса с цел нормалното протичане на този обмен, законът се стреми да поддържа балансиран външни плащания, стабилен валутен курс и развитие на японската икономика.

-Закон за сделките по износа и вноса (Export and Import Transaction Law)

-Законът подкрепя външна търговия, като определя кои външнотърговски сделки нарушават принципите на конкуренцията.

-Закон за митническите тарифи (Customs Tariff Law)

Законът установява системата на митническите тарифи, включително тарифните ставки, стандартите за оценка, намаляването или освобождаването от митнически сборове.

-Закон за временните митнически мерки (Customs Temporary Measures Law)

-Законът определя условията за въвеждане на временни промени в тарифните ставки с цел стимулиране на японската икономика.

-Закон за застраховка на износа и инвестициите в чужбина (Trade and Investment Insurance Law)

-Законът има за цел да стимулира японския износ като установява система за държавна застраховка на външния риск на фирмата-износител и рискът от промени във валутния курс.

МИТНИЧЕСКИ РЕЖИМ

Според Японската асоциация по тарифите прилаганите митнически тарифи в Япония средно са едни от най-ниските в света. Освен това, вносните мита за много селскостопански стоки продължават да се понижават, а тарифите в много от важните сектори, като автомобили и автомобилни части, софтуер, компютри, индустриални машини и оборудване са нулеви. Въпреки това, някои продукти като изделия от кожа, някои обработени хранителни продукти и някои промишлени продукти продължават да са със сравнително високи вносни мита.

Japan Tariff Association

<http://www.kanzei.or.jp/english/>

Въпреки че по принцип тарифите са ниски, в Япония съществуват бариери, които ограничават или забавят вноса на някои стоки. Чуждите фирми могат да се сблъскат с такива не-тарифни бариери като:

- Стандарти, които са уникални за Япония (формални, неформални, фактически и др.);
- Изискване фирмите да докажат, че притежават опит от работа в Япония, което ефективно изключва навлизането на нови участници в конкретния пазар;
- Правителствени разпоредби, които дават предимство на местните производители спрямо чуждите фирми;
- Права за даване на лицензи в ръцете на индустриални асоциации с ограничено членство, силно влияние върху пазара и с възможности да контролират информацията;
- Бизнес групи от фирми, обвързани чрез размяна на акции или други договорени отношения, които поставят в неизгодно положение външните на групата доставчици;
- Картели (формални и неформални)
- Исторически формиралото се голямо значение на личните връзки в Япония и нежеланието да се прекъснат или променят установени вече бизнес отношения.

Важно е да се отбележи, че тези не-тарифни бариери съществуват в силно конкурентен пазар, където конкурентоспособността на продукта или услугата са от решаващо значение.

МИТНИЧЕСКИ РЕГУЛАЦИИ

Митническите тарифи в Япония се начисляват върху СИФ цената на продукта като се изчисляват по стойност или със специфични коефициенти, а в някои случаи таксите са комбинация от двата метода. Японското министерство на финансите поддържа интернет страница, в която са описани вносните и митническите процедури, и друга подробна информация на английски език

<http://www.customs.go.jp/english/index.htm>

Япония забранява вноса на наркотици, огнестрелно оръжие, фалшива валута, порнография и продукти, които нарушават закона за интелектуалната собственост. В допълнение Япония налага ограничения върху продажбите и използването на някои продукти свързани със здравето на хората, като фармацевтични продукти, селскостопански продукти, химикали и експлозиви. За тези продукти се изисква Японските митнически власти да дадат положително становище, че са подходящи за внос преди да бъдат експедирани за Япония.

МИТНИЧЕСКИ ТАРИФИ

Митническите тарифи се определят от Бюрото по митата и тарифите на Министерството на финансите на Япония. Япония е член на Конвенцията за хармонизираната система и използва хармонизираната система на стоковите категории (шест-разряден код). Таблицата с тарифите съдържа четири колони с тарифи - общи тарифи, тарифи на СТО, преференциални тарифи и временни тарифи. За стоките от България се прилагат преференциалните тарифи.

Съществува и опростена тарифна система за внос на стоки със стойност СИФ по-ниска от 100,000 японски йени, която се прилага при внос на дребни пратки, например за лични нужди. Тази система намалява също времето необходимо за митническа обработка, с което намаляват разходите за митническия брокер. Японските митници могат предварително да определят стоквата категория и митото.

За допълнителна информация http://www.mof.go.jp/english/customs_tariff/index.html

http://www.customs.go.jp/zeikan/seido/index_e.htm

ВНОСНИ РАЗРЕШЕНИЯ

Повечето стоки са свободни за внос в Япония и не изискват вносни разрешения. Изключение правят стоките, за които има определени вносни квоти. В този случай японският вносител е длъжен да получи предварително вносно разрешение. Оризът, житото, оризовото брашно и кожите са сред малкото стоки, за които се изисква вносно разрешение.

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ВРЕМЕНЕН ВНОС

В Япония е възможен временен внос, оформен с АТА Карнет. Рекламни материали, включително брошури, филми и фотографии, могат да се внесат в Япония безплатно.

Стоки, предназначени за представяне на търговски изложби и други подобни мероприятия, е възможно да бъдат внесени в Япония само ако изложбата/мероприятието се осъществява в свободна митническа зона. Тези стоки трябва да бъдат реекспортирани след края на изложбата или съхранявани в свободна митническа зона. Продажбата в Япония на така внесените стоки представлява митническо нарушение. В търговските фактури на тези стоки е необходимо да се отбележи „no commercial value, customs purposes only" и „these goods are for exhibition and are to be returned after conclusion of the exhibition." Също е важно във транспортните документи да бъдат посочени наименованието и мястото на изложбата и номера на щанда.

СПЕЦИАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ВНОС / ИЗНОС И СЕРТИФИЦИРАНЕ

Необходимите документи за митническо освобождаване в Япония включват стандартни експедиционни документи, като търговска фактура , опаковъчен лист, оригинален или джиросан коносамент, или авио-товарителница. В търговската фактура е необходимо да бъде описано точно съдържанието на пратката, бруто и нето теглото на всеки пакет и всички размери на опаковката в метрична система. За да бъде приложена преференциалната митническа тарифа е необходимо стоката да бъде придружавана със сертификат за произход. Може да са необходими и допълнителни документи и сертификата, с който да се докаже, че стоката отговаря на японските закони и стандарти към момента на вноса .

СТАНДАРТИ

Много от местните продукти, както и тези от внос се подлагат на лабораторни изпитания и не могат да се продават в Япония без да са сертифицирани по действащите стандарти. Някои от стандартите са задължителни, докато други са препоръчителни. Изискванията към продуктите попадат в две категории: технически изисквания (или задължителни стандарти) и незадължителни доброволни стандарти. Основните закони и разпоредби , които регулират стандартите в Япония включват:

- Electrical Appliance and Material Control Law
- Consumer Product Safety Law
- Measurement Law
- Gas Utility Industry Law
- Food Sanitation Law
- Law Concerning the Securing of Safety and the Optimization of Transaction of Liquefied Petroleum Gas
- Pharmaceutical Affairs Law
- Road Vehicles Law

"Доброволният,, Японски индустриален стандарт (JIS), се администрира от Министерството на икономиката, търговията и индустрията, състои се от 8 500 отделни стандарти, и се прилага към 1 000 различни индустриални продукта. Придържането към JIS е важно условие при участието на чужди фирми в тръжните процедури на японското правителство.

Информация за японските стандарти може да се получи и от Японската организация за външна търговия (JETRO)

В допълнение, Японската асоциация по стандартизация поддържа библиотека с информация за изискванията по JIS. Срещу заплащане на база брой страници Асоциацията извършва превод на стандартите на английски език.

http://www.isa.or.jp/default_english.asp

Информация за японските индустриални стандарти може да се намери и от интернет страницата на Японския комитет по индустриална стандартизация:

Japanese Industrial Standards Committee

<http://www.jisc.go.jp/eng/index.html>

СВОБОДНИ ТЪРГОВСКИ ЗОНИ

Понастоящем в Япония за свободна търговска зона е обявен само регионът Наха, префектура Окинава. Временният закон за създаване на общо 22 зони за достъп от чужбина (Foreign Access Zones - FAZ), предлагащи широка гама от средства за покриване на пълната фаза от внос на стоката до сортиране, обработка и разпространение на продуктите, бе валиден до 2006 г. През 2014 г. правителството обяви идеята си за създаване на 6 т. нар. специални стратегически зони (National Strategic Special Zones) с облекчени режими в различни сфери, чрез които се цели привличане на чуждестранни инвестиции и повишаване на конкурентноспособността на японските стоки и услуги (1.Токио, Нарита (префектура Чибя), префектура Канагава, 2.Осака, 3.Фукуока, 4.Ябу (префектура Хього), 5.Ниигата (префектура Ниигата) и 6.префектура Окинава. Предстои статутът на зоните да бъде фиксиран законово, също както и да се набележат конкретните облекчения и цели в зависимост от региона.

ВАЛУТЕН РЕЖИМ

Японската йена е напълно конвертируема и се котира на всички основни световни валутни борси. Валутната политика на страната, включително регулирането на валутния курс, се осъществява от Централната Японска банка (<http://www.boj.or.jp/en/index.htm/>) в сътрудничество с правителството. В Япония има ограничения на количеството валута, което може да се внесе или изнесе в брой от страната. При внос или износ на суми над 1 000 000 йени, или техния еквивалент във валута или ценни книжа, се изисква сумите да бъдат декларирани. Един от най-разпространените сред японските фирми методи на разплащане при външотърговски сделки е неотменяем банков акредитив, платим срещу документи. Причина за това е сравнително високата степен на защита, която получават купувача и продавача при този начин на разплащане. Друг разпространен начин на разплащане е чрез инкасо по сметка на купувача.

Основните японски търговски банки с развита кореспондентска мрежа са :

Tokyo-Mitsubishi UFJ Bank <http://www.bk.mufg.jp/>

Mizuho Corporate Bank <http://www.mizuhocbk.co.jp>

Sumitomo Mitsui Banking Corporation <http://www.smbc.co.jp>

Resona Bank <http://www.resona-gr.co.jp>

ДАНЪЧЕН РЕЖИМ

Централните и местни данъци и такси в Япония могат да бъдат разделени на три групи :

1) Данъци и такси върху доходите :

-Централни данъци и такси:

Данък върху личните доходи и Корпоративен данък върху доходите.

-Местни данъци и такси

Такса за жителство в префектурата, Такса за жителство в града и Местна такса за фирмена дейност.

2) Такси и данъци върху собствеността и други

-Централни такси

Данък наследство, Данък дарителство, Данък върху стойността на земята, Такси за регистрация и лицензиране, Таксови марки. Местни такси

Автомобилна такса, Такса за право за добив на полезни изкопаеми, Такса върху собствеността, Такса за ползване на бизнес офис, Такса върху придобиването на недвижими имоти, Такса за градоустройство и др.

3) Данъци и такси върху потреблението

В допълнение към митото на внесена стока се заплаща и 8% ДДС, изчислен върху нейната СИФ цена. Митото и данъкът се заплащат от вносителя при подаването на декларацията за внос по време на процедурата за митническо освобождаване. Колетите са освободени от мито и ДДС, ако съдържанието им е на стойност по-малка от 10,000 японски йени въпреки, че има и изключения.

-Централни данъци и такси

ДДС(8%) - от април 2015 г. ще бъде повишено на 10%. Такса върху алкохола, Такса върху тютюна, Специална такса върху тютюневите изделия, Такса върху бензина, Пътен данък, Такса върху теглото на превозните средства, Такса авиационното гориво, Такса върху нефта и въглищата, Такса за разработване на нови енергийни източници, мита и др.

-Местни данъци и такси

Местна такса върху потреблението, Местна такса върху тютюна, Местна автомобилна такса, курортни такси и др.

Подробно описание на данъците и таксите може да се намери на страницата на Министерството на финансите на Япония

http://www.mof.go.jp/english/tax_policy/tax_system/index.html

и на адреса на Японската организация за външна търговия (<http://www.jetro.go.jp>)

РЕГИСТРИРАНЕ НА ТЪРГОВСКО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО И ФИРМА

Установяването на присъствие в Япония продължава да е скъпо начинание за чуждестранните фирми, въпреки лекото понижаване в последно време на разходите за труд, наем на офиси и други присъщи разходи.

Едната възможност е установяване на представителство, за което не е необходимо получаването на разрешение от японските власти и данъчна регистрация. Представителството обаче, няма право да получава приходи от търговски сделки в страната.

Клон на чужда фирма може да извършва търговска, производствена или друга носеща приходи дейност в Япония. В този случай е необходимо фирменият клон да посочи представител, постоянно пребиваващ в Япония, и да се регистрира в Министерството на правосъдието на Япония.

Друга алтернатива е регистрирането на собствена фирма в Япония. Това изисква повече време и разходи, но предоставя по-добри възможности за получаване на кредити и проникване на японския пазар.

При установяването на бизнес в Япония, чуждата фирма е необходимо да се съобрази с някои основни моменти, продиктувани от местните условия:

- Получаване на визи за своя персонал - изисква се получаването на работна виза за всеки чужденец, изпратен на работа в Япония.

Регистриране на фирмата - регистрацията минава през два етапа: подаване на документи за фирмена регистрация и подаване на документи за уведомяване за регистрираната фирма.

- Наемане на офис и застраховане - когато се наема офис е необходимо да се направят два вида застраховки на имуществото и офиса.

- Наемане на местни служители - фирми с персонал над 10 души са задължени по трудовото законодателство да изготвят и представят на Инспектората по труда правила за оценка на служителите, правила за компенсиране на служителите и пенсионен план.

Актуална информация по условията за инвестиране в Япония, установяването на офис и друга полезна информация за чуждестранните фирми при изграждането на своя база в Япония може да бъде намерена на интернет страницата на JETRO

http://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up/

<http://www.jetro.go.jp/en/invest/ibsc/>

В специална рубрика на страницата на JETRO чуждестранни компании могат да поместват информация за свои продукти и да търсят японски партньори.

<http://www.jetro.go.jp/ttppoas/index.html>

Изготвил: Д. Николова, втори секретар,

Посолство на България в Токио, Япония

Източници: Министерство на земеделието, риболова и горите на Япония, Японската банка, Министерство на финансите на Япония, Японската организация за външна търговия, Българска митническа статистика, Министерство на икономиката и енергетиката на България, Българска агенция за инвестиции